

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN JÄRJESTÄMINEN PELKOSENNIEMEN KUNNASSA

Khall 29.10.2019 § 250

Lapin aluehallintovirasto muistuttaa, että kuntien tulee nimetä ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä vastaava toimielin, joka huolehtii, että ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain 5 §:n mukaiset tehtävät hoidetaan kunnassa. Aluehallintovirasto selvittää kuntien ehkäisevän päihdetyön tilannetta.

Kuntien ehkäisevä päihdetyö on lakisääteistä (523/2015; 1326/2010) toimintaa, jolla ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumeiden käyttöä ja ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja aluehallintovirastot selvittivät loppuvuodesta 2016 ehkäisevän päihdetyön toteutumista kunnissa. Selvityksen tulosten perusteella ehkäisevän päihdetyön rakenteet olivat monessa kunnassa heikot ja lakisääteisten tehtävien hoitamisessa oli merkittäviä puutteita (ks. Lapin aluehallintoviraston alueen tilanne: raportti ja kansallisesti: Markkula & Warpenius 2017). Aluehallintovirastot seuraavat tilannetta vuonna 2019. Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskeva laki (523/2015) määrittää kunnan järjestämisvastuun lisäksi kunnan tehtävät ehkäisevässä päihdetyössä.

Kuntien ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan lisäksi terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12§:ssä säädetyllä tavalla terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista. Kyseessä olevat lakikohdat velvoittavat kuntia hyvinvointikertomuksen koostamiseen ja raportointiin sekä ottamaan huomioon terveys- ja hyvinvointinäkökohdat kunnan kaikissa toiminnoissa

Ehkäisevää päihdetyötä koskevan lain 5§:n mukaan kunnan tulee organisoida tarpeen mukainen ehkäisevän päihdetyön toiminta alueellaan ja nimetä vastaava kuntalain mukainen toimielin. Kunta voi päättää, minkä nykyisin toimivan toimielimen vastuulle laissa määritellyt alla kuvatut tehtävät määrätään. Käytännössä toimielin voi vastuuttaa tehtävät ja niiden koordinoinnin jollekin monialaiselle työryhmälle kunnassa tai alueella.

Kunnan tehtävä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia ottamalla käyttöön tehokkaat ehkäisevän päihdetyön menetelmät

erilaisissa ympäristöissä ja hallinnonaloilla. Toimielimen tulee varmistaa, että kunnan hallinnonalat toteuttavat ehkäisevää päihdetyötä, päihdeoloja seurataan sekä päihdehaitoista ja niiden vähentämisestä viestitään ja niihin liittyvää osaamista vahvistetaan kaikissa kunnan tehtävissä.

Lisäksi toimielimen tulee lain mukaan huolehtia, että kunnan omat toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1102/2017) ja tupakkalain (549/2016) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa. Tulevaisuudessa sote- ja maakuntauudistuksen toteutuessa tulee sopia myös kunnan ja maakunnan yhteistyöstä ehkäisevässä päihdetyössä, ja varmistaa asiantuntijatuki ehkäisevään päihdetyöhön maakunnasta ja sosiaali- ja terveystaloukselta.

Ehkäisevän päihdetyön tulee kunnassa perustua päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan, käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Lain mukaan kunnan on seurattava päihdeoloja sekä tiedotettava tilanteesta (523/2015, 5§).

Ehkäisevän päihdetyön seuranta liittyy kunnassa osaksi hyvinvoinnin ja terveyden tilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden seurantaan (1326/2010, 11 ja 12§).

Osana terveydenhuoltolain mukaista terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ja siihen kuuluvaa suunnittelua ja raportointia kunnan tulee valmistella kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus, johon kerätään tietoa asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä palvelujärjestelmän kyvyistä vastata näihin tarpeisiin. Kuntalaistenterveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain. Päihdeolojen arvioinnin ja raportoinnin tulee olla osa kyseessä olevaa työtä. Asukkaiden päihdetilanteen, paikallisten olosuhteiden sekä paikallista toimintaa tukevien kansallisten linjausten, kuten ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman (STM 2015) pohjalta tulisi asettaa tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet ehkäisevän päihdetyön osalta. Käytännössä tulee varmistaa, että kunnan päihdeoloja vastaavista tavoitteista ja toimista on sovittu joko osana hyvinvointisuunnitelmaa tai jotain erillistä suunnitelmaa, kuten yhdistettyä mielenterveys- ja päihdesuunnitelmaa tai päihdesuunnitelmaa.

Suunnitelmien toimeenpano tulee kytkeä osaksi kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua ja päätöksentekoa. Toimeenpanon seuranta on osa kunnan kokonaisvaltaista arviointi- ja seuranta järjestelmää. Myös kuntatalous hyötyy suunnitelmallisesti toteutetusta sekä tilanne

tietoon ja hyviin käytäntöihin perustuvasta ehkäisevästä päihdetyöstä.

Lisätiedot: hallintojohtaja Riitta Savukoski, puh. 0400 222 191

Kunnanjohtajan esitys: 1. Kunnanhallitus päättää, että Pelkosenniemen kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin on hyvinvointilautakunta.
2. Kunnanhallitus nimeää hyvinvointilautakunnan yhteyshenkilön ja hyvinvointilautakunta huolehtii, että ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain 5 §:n mukaiset tehtävät hoidetaan kunnassa.
4. Kunnanhallitus vastuuttaa Pelkosenniemen kunnan hyvinvointilautakunnan tai päihdetyöryhmän tai hyvinvointityöryhmän yhdessä kunnanjohtajan nimeämien työntekijöiden kanssa koordinoimaan ehkäisevää päihdetyötä ja toteuttamaan siihen kuuluvaa tilastointia sekä raportointia.

Käsittely: Kunnanjohtaja teki muutetun esityksen ja muutokset kohdistuu kohtiin 2 ja 3:
2) Kunnanhallitus esittää, että hyvinvointilautakunta nimeää yhteyshenkilön ja hyvinvointilautakunta huolehtii, että ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain 5 §:n mukaiset tehtävät hoidetaan kunnassa.
3) Kunnanhallitus vastuuttaa Pelkosenniemen kunnan hyvinvointilautakunnan yhdessä kunnanjohtajan nimeämien työntekijöiden kanssa koordinoimaan ehkäisevää päihdetyötä ja toteuttamaan siihen kuuluvaa tilastointia sekä raportointia

Päätös: Kunnanhallitus päätti yksimielisesti:
1) Pelkosenniemen kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin on hyvinvointilautakunta.
2) Kunnanhallitus esittää, että hyvinvointilautakunta nimeää yhteyshenkilön ja hyvinvointilautakunta huolehtii, että ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain 5 §:n mukaiset tehtävät hoidetaan kunnassa.
3) Kunnanhallitus vastuuttaa Pelkosenniemen kunnan hyvinvointilautakunnan yhdessä kunnanjohtajan nimeämien työntekijöiden kanssa koordinoimaan ehkäisevää päihdetyötä ja toteuttamaan siihen kuuluvaa tilastointia sekä raportointia.

Ote: Hyvinvointilautakunta
Sosiaalihoitaja

Tiedoksi: Lapin aluehallintovirasto

Hyvltk 16.12.2019 § 123

Sosiaalijohtajan esitys: Hyvinvointilautakuntaa nimeää ehkäisevän päihdetyön yhteyshenkilön.

Käsittely: Marko Poikela esitti, että asia jätetään pöydälle.

Päätös: Hyvinvointilautakunta jätti asian pöydälle.